

กติปยัคฆ์ บทที่ ๙
แจก ปิตุ (พ่อ, บิดา) ในปุงลิงค์

วิภัตติ	เอกวचณะ		พหูवचณะ	
प.	पितृ+लि	=पिता	पितृ+लौ	=पितरौ
तु.	पितृ+अं	=पित्रं	पितृ+भ्यो	=पितरौ
त.	पितृ+ना	=पित्रा, पितृना	पितृ+हि	=पित्रेहि, पित्रेहि, पितृहि, पितृहि
जतु.	पितृ+ल	=पितृ, पितृन्	पितृ+भ्यं	=पित्राभ्यं, पितृभ्यं
प्रपु.	पितृ+लमा	=पित्रा	पितृ+भ्य	=पित्रेहि, पित्रेहि, पितृहि, पितृहि
ञ.	पितृ+ल	=पितृ, पितृन्	पितृ+भ्य	=पित्राभ्यं, पितृभ्यं
ल.	पितृ+लमी	=पित्रि	पितृ+लु	=पित्रेसु, पितृसु
आ.	पितृ+लि	=पिता	पितृ+लौ	=पितरौ

ลำดับ	เอกวจนะ	พหูวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	ปิตา	ปิตโร	อ. (อันว่า) / อ. ____ ท. (ทั้งหลาย)
ท.	ปิตริ	ปิตโร	ซึ่ง, ลู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ
ต.	ปิตรา, ปิตุณา	ปิตเรหิ, ปิตเรหิ, ปิตูหิ, ปิตูมิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี
จตุ.	ปิตุ, ปิตุโน	ปิตรานัง, ปิตุนัง	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	ปิตรา	ปิตเรหิ, ปิตเรหิ, ปิตูหิ, ปิตูมิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	ปิตุ, ปิตุโน	ปิตรานัง, ปิตุนัง	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	ปิตริ	ปิตเรสุ, ปิตูสุ	ใน, ไกล, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ
ฮา.	ปิตา	ปิตโร	แน่ะ, ดูก่อน, ข้ำแต่

ลำดับ	เอกวจนะ	วิธีลงวิภัติ
ป.	ปิตา	แปลง อุ เป็น อา ลง ลี ลบ ลี
พ.	ปิตรํ	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ ลง อํ คง อํ
ต.	ปิตรา, ปิตุณา	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, แปลง ษา เป็น อา, คง ษา
จตุ.	ปิตุ, ปิตุโน	ลง ส ลบ ส, แปลง ส เป็น โน
ปญ.	ปิตรา	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, แปลง ษา เป็น อา
ฉ.	ปิตุ, ปิตุโน	ลง ส ลบ ส, แปลง ส เป็น โน
ส.	ปิตริ	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, สฺมี เป็น อิ
อา.	ปิตา	แปลง อุ เป็น อา ลง ลี ลบ ลี

ลำดับ	พหูพจน์	วิธีลงวิภาคี
ป.	ปีตโร	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ ກາຍເປັນ ອຣ, ແປງ ໂຍ ເປັນ ໂອ
ທຸ.	ปีตโร	“ _____ ”
ต.	ปีตเรหิ, ปีตเรภิ, ปีตฺหิ, ปีตฺภิ	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ, ແປງ ອ ເປັນ ເອ, ທີ່ຂະ ອຸ ເປັນ ອູ, ລງ ທີ
จต.	ปีตรานํ, ปีตุนํ	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ, ທີ່ຂະ ອ ເປັນ ອາ, ທີ່ຂະ ອຸ ເປັນ ອູ , ລງ ນํ
ปญ.	ปีตเรหิ, ปีตเรภิ, ปีตฺหิ, ปีตฺภิ	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ, ແປງ ອ ເປັນ ເອ, ທີ່ຂະ ອຸ ເປັນ ອູ, ລງ ທີ
ฉ.	ปีตรานํ, ปีตุนํ	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ, ທີ່ຂະ ອ ເປັນ ອາ, ທີ່ຂະ ອຸ ເປັນ ອູ , ລງ ນํ
ส.	ปีตเรสุ, ปีตฺสุ	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ, ແປງ ອ ເປັນ ເອ, ທີ່ຂະ ອຸ ເປັນ ອູ, ລງ ສຸ
อา.	ปีตโร	ແປງ ອຸ ເປັນ ອາຣ ັສະ ອາ ເປັນ ອ ກາຍເປັນ ອຣ, ແປງ ໂຍ ເປັນ ໂອ

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี ปิตุ (พ่อ, บิดา)

๑. พุทฺธสฺส ปิตา กปิลตฺถุสฺมึ วสตี.

อ.พระราชบิดา ของพระพุทธเจ้า ย่อมประทับอยู่ ในเมืองกปิลพัสดุ์.

๒. อมฺหากํ ปิตโร ฌมฺมสฺสวเนน อติตฺตา อเหสฺสุ.

อ.บิดา ท. ของเรา ท. เป็นผู้ไม่อिमแล้ว ด้วยการฟังธรรม ได้เป็นแล้ว.

๓. โส โคตม มยฺ อมฺหากํ ปิตํ ปฏฺชีชคฺคาม.

ข้าแต่พระโคตม ผู้เจริญ อ.เรา ท. ย่อมปรนนิบัติ ซึ่งบิดา ของเรา ท.

๔. ปุตฺตา อตฺตโน อตฺตโน ปิตโร อุปฺภุจฺเหยยฺยุ.

อ.บุตร ท. ฟังบำรุง ซึ่งบิดา ท. ของตน ๆ.

๕. ปิตรา เม ตฺยํ ปณฺณํ เปรียติตฺถ.

อ.จดหมาย ของท่าน อัมบิดา ของข้าพเจ้า ส่งไปแล้ว.

๖. อตฺตโน อตฺตโน ปฺตฺตา ปิตเรหิ รกฺขิยนฺเต.

อ.บุตร ท. ของตน ๆ อัมบิดา ท. ย่อมรักษา.

๗. อถสฺส ภิกฺขุสฺส ปิตุ โโรคฺ อฺปฺปชฺชติ.

ครั้งนั้น อ.โรค เกิดขึ้นแล้ว แก่บิดา ของภิกษุ นั้น

๘. ปฺตฺเตสฺส เหมํ ปิตุํ อฺปฺปชฺชติ.

อ.ความรัก ในบุตร ท. ย่อมเกิดขึ้น แก่บิดา ท.

๙. วิชา ปิตรา ทส โฉวเท ปฏิคคณหติ.

อ.นางวิชา ย่อมรับ ซึ่งโฉวท ท. ๑๐ จากบิดา.

๑๐. อญญตฺร ปิตฺุหิ ปุตฺุตาณํ อญญํ ปฏิสรณํ นตฺุถิ.

อ.ที่พึง อื่น ของบุตร ท. ย่อมไม่มี เว้น จากบิดา ท.

๑๑. ทารโก ปิตุ หตฺุเถ นิตฺุทายิ.

อ.ทารก หลับแล้ว ในมือ ของบิดา.

๑๒. ปุตฺุตา ปิตุณํ สนฺตกํ ฐนํ ลภานฺติ.

อ.บุตร ท. ย่อมได้ ซึ่งทรัพย์ อันเป็นของมีอยู่ ของบิดา ท.

๑๓. ปิตริ ชินฺณเณ, ปุตุโต ปฏฺชคฺเคยฺย.

ครั้นเมื่อบิดา แก่แล้ว, อ.บุตร ฟังปรนนิบัติ.

๑๔. ปุตุตา อตุตโน อตุตโน ปิตเรสุ คารวํ กเรยฺยํ.

อ.บุตร ท. ฟังกระทำ ซึ่งความเคารพ ในบิดา ท. ของตน ๑.

๑๕. โภ ปิตา มยฺหํ ธนํ เทหิ.

ข้าแต่บิดา ผู้เจริญ อ.ท่าน จงให้ ซึ่งทรัพย์ แก่ข้าพเจ้า.

๑๖. โภนฺตา ปิตโร สทา โสตุถิ ตุมหากํ โหตุ.

ข้าแต่บิดา ท. ผู้เจริญ อ.ความสวัสดิ จงมี แก่ท่าน ท. ในกาล
ทุกเมื่อ.